Inspiration til lærere og ledere i udskolingen

På vej mod en mere praksisfaglig undervisning

eva

På vej mod en mere praksisfaglig undervisning
– inspiration til ledere og lærere i udskolingen

© 2025 Danmarks Evalueringsinstitut
Eftertryk med kildeangivelse er tilladt

Danmarks Evalueringsinstitut
T +45 35 55 01 01
eva@eva.dk
www.eva.dk

ISBN www: 978-87-7182-830-6
ISBN tryk: 978-87-7182-829-0

Foto: Søren Svendsen, Unsplash
Layout: Essensen

Projektet er støttet af

A.P. MØLLER FONDEN

Indhold

Indledning 3

En skitsering af, hvad hæftet udspringer af, og hvorfor praksisfaglig undervisning er særlig aktuel netop nu

En (dynamisk) definition af praksisfaglig undervisning 5

En kort afklaring af begrebet samt bud på, hvordan det konkret kan se ud i udskolingen

Potentialerne ved praksisfaglig undervisning 6

Et blik på potentialerne ved at undervise praksisfagligt – særligt for elevernes motivation og deltagelse

Tre opmærksomhedspunkter, når du underviser praksisfagligt 8

1. At finde en god balance mellem at afvikle det praktiske og give løbende faglig sparring
2. At komme omkring det planlagte stof og give plads til elevernes egne processer
3. At understøtte elevernes muligheder for at deltage – også i det faglige indhold

Forslag til, hvordan I som lærerteam kan udvikle praksisfaglig undervisning 22

Inspiration til, hvilke spørgsmål I kan reflektere over, når I arbejder med at udvikle praksisfaglig undervisning

Inspiration til, hvordan I som ledelse kan skabe fælles billeder af og gode forudsætninger for praksisfaglig undervisning 24

Bud på hvordan I som skole kan arbejde med at få fælles erfaringer med praksisfaglig undervisning og at de organisatoriske rammer understøtter dette arbejde

Indledning

Kan man arbejde mere praksisfagligt i udskolingen – og samtidig have fokus på det, som eleverne skal kunne til prøverne? Det kan man godt, men det kræver øvelse og omhyggelighed.

Praksisfaglig undervisning handler ikke om at give eleverne en pause fra bøgerne. Det handler om at forbinde det praktiske med det faglige, så eleverne får mulighed for at bruge krop og sanser til at erfare det, de lærer. Når undervisningen tager udgangspunkt i konkrete, virkelighedsnære aktiviteter, kan det styrke den faglige indsigt og motivation hos eleverne.

Det er ikke altid enkelt at få det praktiske og det faglige til at spille godt sammen. Det kræver øvelse og fælles faglige drøftelser. Erfaringer fra projektet "Praksisfaglighed i udskolingen" (EVA, 2025a) viser imidlertid, at gevinsterne kan være store, når man gennem praksisfaglig undervisning lykkes med at understøtte elevernes motivation og faglige læring. Samtidig stiller det krav til lærernes arbejde med netop at skabe sammenhæng mellem fagligt indhold og praktiske aktiviteter – og med at sikre deltagelsesmuligheder for alle elever.

I dette hæfte får du inspiration til, hvordan du som lærer eller leder i udskolingen kan arbejde med praksisfaglig undervisning – uden at gå på kompromis med fagligheden. Du får indblik i udvalgte erfaringer med praksisfaglig undervisning og idéer til, hvordan du og dit team kan drøfte og udvikle undervisningen, så den bliver mere motiverende og virkelighedsnær for eleverne.

En stigende interesse for praksisfaglig undervisning

Fra litteraturen ved vi, at det er et stærkt greb at koble teoretisk viden med konkrete erfaringer og aktiviteter (fx Dewey 2009; Højlund 2020). Erfaringsbaseret læring kan skabe både mening og motivation (fx EVA, 2023a, b). Det kan derfor fremme elevers faglige indsigt, når de får mulighed for at afprøve, eksperimentere og handle aktivt med det faglige stof – så de både forstår det i praksis og kan sætte ord på det i en faglig sammenhæng.

De aktuelle politiske ambitioner for folkeskolen, herunder arbejdet med Kvalitetsprogrammet og Fagfornyelsen, sigter mod at skabe bedre balance mellem fagenes mere abstrakte/teoretiske indhold og det mere konkrete/praktiske indhold. Intentionen er både at give plads til faglig fordybelse og at give flere elever mulighed for at deltage og lykkes (Regeringen 2022; BUVM 2024).

At arbejde med praksisfaglig undervisning er derfor både et aktuelt og vigtigt skridt for at styrke elevernes læring, motivation og deltagelse i en mere virkelighedsnær skole.

Bag om projektet ”Praksisfaglighed i udskolingen”

Dette katalog bygger på erfaringer fra et udviklingsprojekt, hvor udskolingslærere i Guldborgsund, Holbæk og Svendborg Kommune har arbejdet med at udvikle og afprøve praksisfaglige undervisningsforløb i dansk og matematik.

Målet har været at finde nye måder at koble det praktiske og det faglige på, så undervisningen både motiverer eleverne og styrker deres læring.

I alt har 23 skoler deltaget i projektet, som er gennemført af EVA i samarbejde med Guldborgsund, Holbæk og Svendborg Kommune, samt konsulenter fra Professionshøjskolen Absalon og UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole, med støtte fra A.P. Møller Fondens Folkeskoledonation.

På **eva.dk** finder du materialer, der er blevet til i forbindelse med projektet, herunder undervisningsforløb, inspirationsfilm og en erfaringsopsamling fra projektet.

Vil du læse mere om, hvordan du konkret kan gå til praksisfaglig undervisning?

På **eva.dk** kan du læse mere om skolers erfaringer med praksisfaglig undervisning, finde praksisfaglige opvarmningsaktiviteter samt 12 konkrete praksisfaglige undervisningsforløb

Du kan også finde inspirationsfilm og dialogkort målrettet lærere og ledere, der ønsker at arbejde mere praksisfagligt (EVA 2023b, 2025b, c, e, f).

En (dynamisk) definition af praksisfaglig undervisning

Vi definerer praksisfaglig undervisning som en praktisk og virkelighedsnær undervisning med et klart fagligt sigte. I praksisfaglig undervisning får eleverne mulighed for at arbejde med det faglige stof på en praktisk og konkret måde, samtidig med at de lærer noget i faget.

Praksisfaglighed kan være til stede i undervisningen i større eller mindre grad, ligesom det kan variere, hvilke elementer som fylder mest. Det, der er centralt i praksisfaglig undervisning, er, at de praksisfaglige aktiviteter indgår som en integreret del af den almindelige undervisning i dagligdagen, og at der skabes en tydelig kobling mellem det praktiske og det faglige. På den måde understøtter de praksisfaglige aktiviteter elevernes faglige forståelse og læring i stedet for at fungere som et afbræk fra den "egentlige" undervisning.

Det er en undervisning, som typisk vil være kendetegnet ved følgende tre elementer:

- **KROP** – at bruge kroppen eller sanserne til at erfare og opleve faget
- **PRODUKT** – at arbejde med eller om noget konkret. Det kan fx være et produkt, men det kan også være en begivenhed
- **VIRKELIGHED** – at koble det faglige stof til sammenhænge, hvor det kan bruges, eller til temaer fra virkeligheden.

KROP

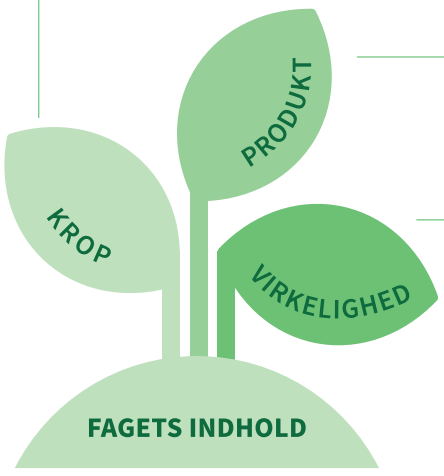
At bruge kroppen eller sanserne til at erfare og opleve faget.

Når kroppen og sanserne bringes i spil, åbnes der for forskellige veje ind i det faglige stof. I dansk kan det fx ske, når elever arbejder med true crime-genren ved at dramatisere roller i en podcast: Her bruger de stemmeføring, mimik og kropssprog til at forstå og formidle karakterernes følelser og relationer. En sådan kropslig fordybelse kan være med til at give en dybere indsigt i både sprog og fortælling.

PRODUKT

At arbejde med at skabe noget konkret, det kan være et produkt, men det kan også være en begivenhed.

Når eleverne arbejder med et produkt eller en begivenhed, bliver det faglige stof forankret i noget håndgribeligt, de selv er med til at skabe. I matematik kan det fx ske, når elever designer emballage til en ny chokolade: Her beregner de areal og rumfang, bygger prototyper og argumenterer for, hvilken løsning der bedst udnytter materialet. På den måde kobles praktisk designarbejde tæt til matematiske beregninger.

VIRKELIGHED

At koble det faglige stof til sammenhænge, hvor det kan bruges, eller til konkrete temaer fra virkeligheden.

Når undervisningen tager udgangspunkt i virkelige situationer, får eleverne blik for fagets relevans. I et tværfagligt forløb kan det fx være, når elever undersøger trafiksikkerheden omkring deres skole: Her bruger de matematik til at måle bilers hastighed, regne på gennemsnitsfart og bremselængde og efterfølgende dansk, når de formidler resultaterne i artikler og debatindlæg om trafiksikkerhed. På den måde anvender de deres faglige viden i en konkret sammenhæng.

Potentialer ved praksisfaglig undervisning

Erfaringer fra udviklingsprojektet viser, at praksisfaglig undervisning kan gøre en reel forskel i udskolingen. En mere praktisk undervisning rummer potentiale for at øge elevernes deltagelse – uanset deres styrker og faglige forudsætninger. Det skyldes blandt andet, at praksisfaglig undervisning ofte byder på flere måder at deltage på, og at den kan understøtte elevernes motivation og engagement i undervisningens indhold.

Flere måder at deltage på

Praksisfaglig undervisning rummer ofte forskellige typer af opgaver – både praktiske og mere abstrakte – hvilket giver elever med forskellige styrker og behov mulighed for at deltage aktivt. Variationen i opgaver – og i de kompetencer, det kræver at løse dem – kan give eleverne en oplevelse af, at det bliver nemmere for flere at deltage aktivt i arbejdet med det faglige i undervisningen (EVA 2025a). Her fortæller to elever fra udviklingsprojektet:

> Vi har sådan alle sammen kunnet være med på det. Sådan finde på idéer og sådan noget.
>
> ELEV

> Ja. Man behøvede ligesom ikke være dygtig til at skrive og sådan noget for at kunne være med. Man kan godt bare sådan være med alligevel.
>
> ELEV

Større engagement

I udviklingsprojektet peger både lærere og elever på, at den praksisfaglige undervisning understøtter elevernes engagement i undervisningen. Eleverne oplever det som en tiltrængt og motiverende afveksling fra den primært boglige og stillesiddende undervisning, som udskolingen ellers kan være præget af.

Særligt tre kendetegn ved praksisfaglig undervisning er ifølge eleverne motiverende:

1. Emnerne og opgaverne har ofte relevans for deres hverdag eller opleves som **autentiske**
2. Eleverne har ofte selv stor **indflydelse** på undervisningen, og hvordan de vil løse opgaver
3. Arbejdsformen giver gode muligheder for at arbejde i grupper **uden for de vante fysiske rammer**.

Elever vurderer undervisning med praktiske aktiviteter mere positivt

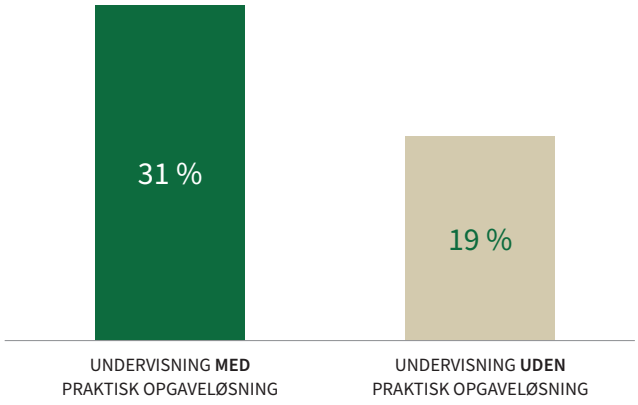
I en spørgeskemaundersøgelse blandt elever i udskolingen har elever svaret på, hvordan de oplever deres undervisning med og uden praktiske aktiviteter.

Figur 1 viser, at 31 % af eleverne, hvis seneste lektion indeholdt praktiske opgaver, vurderede lektionen meget positivt (mellem 8-10 på en skala fra 1-10, hvor 1 er lavest, og 10 er højest). Til sammenligning var det 19 % af eleverne, hvis lektion ikke havde praktiske opgaver, der gjorde det samme.

Figur 2 viser, elevernes vurdering af, hvor spændende deres seneste lektion var og hvor aktivt de deltog. Eleverne vurderede i gennemsnit deres aktive deltagelse som 4,3, hvis deres undervisning indeholdt praktisk aktivitet (på en skala fra 1-5, hvor 1 er lavest, og 5 er højest), mens gennemsnittet var 4,1, når undervisningen ikke indeholdt praktisk aktivitet. Elevernes gennemsnitlige vurdering af, hvor spændende undervisningen var, lå på 3,3, hvis deres undervisning indeholdt praktisk aktivitet (på en skala fra 1-5, hvor 1 er lavest og 5 er højst), mens den var på 2,3, hvis den ikke gjorde.

FIGUR 1

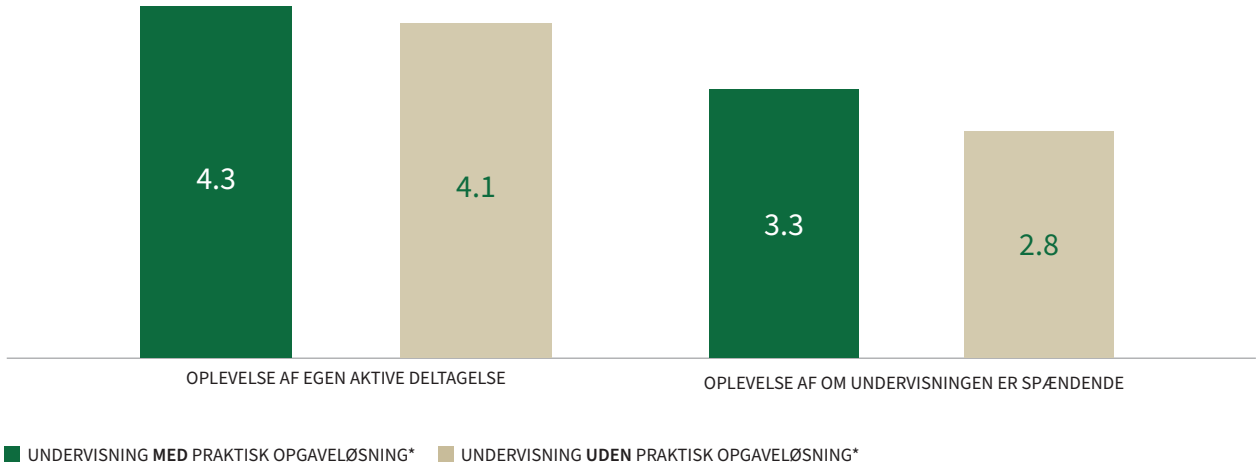
Andel af elever, der vurderer seneste lektion som meget positivt (8-10 på en skala fra 1-10) fordelt på, om lektionen indeholdt praktisk opgaveløsning eller ej

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt elever i udskolingen i Guldborgsund, Holbæk og Svendborg Kommune (n = 1443) (EVA 2025d).
*Praktisk opgaveløsning forstås her som opgaver, hvor eleverne i dansk eller matematik har brugt kroppen, arbejdet kreativt, arbejdet uden for skolen eller har undersøgt noget i virkeligheden.

FIGUR 2

Elevers gennemsnitlige vurdering af, hvor spændende seneste lektion var, og hvor aktivt de deltog (på en skala fra 1-5), fordelt på, om lektionen indeholdt praktisk opgaveløsning eller ej

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt 1.443 elever i udskolingen i Guldborgsund, Holbæk og Svendborg Kommune (EVA 2025d).
*Praktisk opgaveløsning forstås her som opgaver, hvor eleverne i dansk eller matematik har brugt kroppen, arbejdet kreativt, arbejdet uden for skolen eller har undersøgt noget i virkeligheden.
Note: Forskellen er desuden signifikant for både koncentration (P = 0,0105) og spændende (P = 0).

Tre opmærksomheder, når du underviser praksisfagligt

Al undervisning kalder på didaktisk dygtighed og refleksion. Praksisfaglig undervisning stiller imidlertid andre krav til lærernes didaktiske og pædagogiske opmærksomhed end en mere stillesiddende og boglig undervisning. I praksisfaglige forløb arbejder eleverne ofte mere selvstændigt, samarbejder i grupper, bevæger sig uden for klasselokalet og har større indflydelse på opgavens indhold og form.

Derfor kræver praksisfaglig undervisning et særligt fokus fra læreren, som både skal lede de praktiske aktiviteter og samtidig skabe en tydelig kobling mellem elevernes arbejde og det faglige stof.

Der er en række hensyn at balancere i undervisningen

Det drejer sig særligt om:

1. At finde en **god balance** mellem at afvikle det praktiske og give løbende faglig sparring
2. At komme **omkring det planlagte stof** og give plads til elevernes egne processer
3. At understøtte **elevernes muligheder for at deltage** – også i det faglige indhold.

1

At finde en god balance mellem at afvikle det praktiske og give løbende faglig sparring

I praksisfaglig undervisning vil man som lærer opleve, at man ud over sin traditionelle rolle som faglig vejleder for eleverne indtager en rolle som praktisk facilitator. Der ligger derfor en vigtig opgave i at balancere disse to roller. I det følgende beskrives, hvad der ligger i den balancegang, og hvordan den kan udføres i praksis.

Rollen som praktisk facilitator

Rollen som praktisk facilitator går ud på at sikre, at de praktiske aktiviteter forløber smidigt og uden unødvendige forhindringer. Hvis eleverne fx oplever at gå i stå, fordi de ikke kan tråde en nål, eller fordi de mangler materialer, er det vigtigt, at eleverne ved, hvordan de får hjælp til at komme videre. Ellers risikerer man, at eleverne går i stå og mister motivationen for den aktivitet, de er i gang med.

Rollen som faglig vejleder

Rollen som faglig vejleder handler om at hjælpe eleverne med løbende at koble det praktiske arbejde til det faglige indhold og skabe nye erkendelser undervejs. Det kræver, at læreren er tæt på eleverne og opmærksom på, hvornår de har brug for støtte til at bruge faglige begreber, huske det, de tidligere har lært, ræsonnere sig frem til faglige pointer – og i det hele taget se sammenhængen mellem de praktiske aktiviteter og det faglige stof eller tema, undervisningen tager udgangspunkt i. De praktiske aktiviteter er således ikke et mål i sig selv, men en væsentlig del af undervisningen i faget.

Sådan kan balancen opleves og håndteres i praksis

Som lærer kan man opleve, at der ligger en særlig opgave i at finde en balance, hvor de praktiske aktiviteter kan gennemføres uden større vanskeligheder, samtidig med at eleverne får faglige input, der støtter deres forståelse og brug af det, de arbejder med.

> Man skal i langt højere grad være opmærksom på de tegn, eleverne giver. For er det nu, jeg skal sætte mig ved denne gruppe, og hvornår kan jeg lade andre grupper køre selv, der hvor de er i processen? Nogle vil gerne hjælpes hele tiden og helst undgå at komme ud på dybt vand, men det er også en del af det at lære. Det stiller krav til underviseren – de små tegn, man skal holde øje med.
>
> LÆRER

Når du gennemfører praksisfaglig undervisning, kan du derfor have opmærksomhed på:

- **At understøtte, at elever ikke stoppes af praktiske udfordringer** – overvej, hvordan du bedst kan organisere lektionerne, fx om der er mulighed for at være flere voksne til stede i undervisningen, hvordan materialer kan være let tilgængelige i lokalet, eller om du kan udarbejde et støtteark eller en video, som eleverne kan få adgang til, hvis de går i stå.

- **At tydeliggøre sammenhænge mellem de praktiske elementer og det faglige tema/stof undervejs** – stil spørgsmål og skab rum til refleksion, mens eleverne arbejder. Hjælp dem med at se sammenhængen mellem den praktiske opgave og det faglige tema/stof, I allerede arbejder med. Hav evt. ekstraopgaver klar til de elever, som er hurtigt færdige, så de ikke mister motivationen.

God praksisfaglig undervisning kræver en god organisering og en balance mellem fokus på det praktiske og det faglige. Som lærer skal man løbende overveje, hvem der har mest brug for hjælp lige nu – dem, der er gået i stå i det praktiske, eller dem, der er på vej mod en faglig erkendelse. Balancegangen skal være med til at sikre, at eleverne hverken mister fagligt fokus på grund af praktikaliteter eller mister grebet om opgaven, fordi de mangler støtte til det praktiske eller til koblingen til det faglige.

Når du planlægger din undervisning:

Støt de praktiske opgaver

Lav fx et støtteark eller en kort (visuel) guide til de praktiske opgaver, som eleverne kan bruge, hvis de går i stå med den praktiske del af en opgave.

Skab koblinger

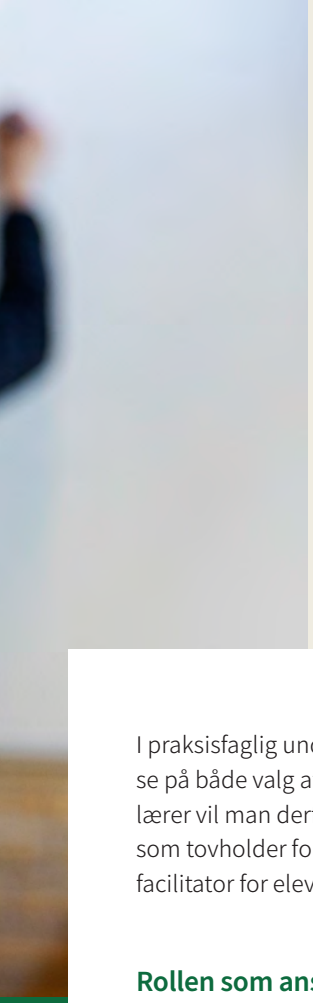
Overvej inden undervisningen, hvornår det vil være særligt relevant at gå rundt blandt grupperne og hjælpe dem med at koble arbejdet med den praktiske opgave til det faglige indhold.

2

At komme omkring det planlagte stof og give plads til elevernes egne processer

I praksisfaglig undervisning får eleverne ofte større indflydelse på både valg af opgaver og måden, de løser dem på. Som lærer vil man derfor opleve at skulle balancere mellem rollen som tovholder for det planlagte faglige stof og rollen som facilitator for elevernes egne initiativer og processer.

Rollen som ansvarlig for, at alle elever præsenteres for det relevante faglige stof

Rollen som ansvarlig for at præsentere eleverne for det relevante faglige stof handler om at give alle elever det faglige afsæt, de har brug for, for at kunne deltage aktivt i undervisningen, udvikle deres faglige indsigt og anvende det, de har lært i andre sammenhænge – og i nogle fag selvfølgelig også kunne gå til prøve. Derfor skal man som lærer understøtte, at der i den praksisfaglige undervisning løbende skabes den vigtige kobling mellem det praktiske arbejde, som eleverne sidder med, og det faglige indhold, de skal lære. Eleverne skal løbende understøttes i at forstå, hvordan det praktiske og det faglige ikke kører i to separate spor, men går hånd i hånd.

Rollen som facilitator for elevernes egne initiativer og processer

I rollen som facilitator skal man som lærer give plads til, at eleverne som en del af deres opgaveløsning kan tage nogle initiativer og forfølge nogle idé- og arbejdsprocesser. Her kan man være særlig opmærksom på de øjeblikke i elevernes arbejdsprocesser, hvor det giver mest mening at bringe det faglige i spil – og hvilke begreber det kunne give mening at arbejde med netop her. Selvom eleverne arbejder med den samme overordnede problemstilling, kan de nemlig sagtens blive optaget af forskellige vinkler og bevæge sig i forskellige retninger, ligesom de løbende kan befinde sig på forskellige stadier i processen.

Sådan kan balancen mellem rollen som tovholder og rollen som facilitator opleves og håndteres

Som lærer kan man opleve, at praksisfaglig undervisning stiller krav til, at man går ind i undervisningen med en omstillingsparathed, der understøtter dynamikken og elevinitiativerne, mens man samtidig bevarer det "forkromede overblik":

> ”I dag arbejder eleverne rundtomkring og er nogle forskellige steder i processen. Jeg havde en oplevelse af, at nu er de her, hvor det giver mening at snakke om rumfangsformel, og en anden gruppe er nået hertil. I mere traditionel undervisning tager man ikke hensyn på den måde, men fordi det er fysisk i det her forløb, giver det mening at fortælle dem om det konkrete lige nu, hvor de er her i forløbet. Når de sidder med en æske i hænderne, kan vi sige, det, vi har brug for nu, det er et overfladeareal, og hvordan finder vi det? Så det var her i processen, at det gav mening at fortælle dig det nu.
>
> LÆRER

Når du gennemfører praksisfaglig undervisning, kan du derfor med fordel have opmærksomhed på:

- **At alle elever præsenteres for det faglige stof** – overvej, hvordan du understøtter, at alle elever får viden om de centrale faglige emner og temaer. Det kan fx gøres ved at lave indledende og løbende plenumoplæg i undervisningen eller ved at hænge materialer op, der viser, hvordan en aktivitet spiller sammen med det faglige tema eller emne, som undervisningen relaterer til.

- **At gribe anledningen til de faglige snakke, når den opstår** – giv eleverne de nødvendige input dér, hvor de er relevante for elevernes arbejdsproces. Det vil både hjælpe eleverne videre i deres proces og understøtte deres oplevelse af fagets relevans i relation til den praktiske opgaveløsning. Det kan fx gøres ved på forhånd at udarbejde spørgsmål eller refleksionsopgaver, der passer til forskellige scenarier, og ved at være opmærksom på, hvor de forskellige grupper er i opgaveløsningen. Nogle vil kunne udfordres yderligere fagligt, andre vil oplagt have brug for at arbejde med noget mere grundlæggende.

- **At planlægge forløbet på en måde, der gør den faglige viden nødvendig for at løse opgaven** – overvej, hvordan forløbet kan planlægges, så den praktiske opgave ikke blot bliver en mindre tilføjelse eller en ekstraopgave, der kan skrues op eller ned for, men en del af den faglige opgaveløsning. Det er fx tilfældet, når udregninger er nødvendige for at løse en praktisk opgave i matematik, eller når kropslige erfaringer i dansk er genstand for formidling i en bestemt genre.

God praksisfaglig undervisning kræver en god balance mellem fokus på at præsentere alle elever for det væsentlige faglige stof og samtidig følge elevernes proces. Som lærer kan man altså overveje gode tidspunkter og måder til at give fælles beskeder og input på, samtidig med at man udnytter potentialet i at følge elevers egne processer og præsentere dem for faglig viden, når de har brug for den i forhold til at løse et konkret problem.

Når du planlægger din undervisning:

Skab overblik

Lav et overblik over, hvordan den praktiske undervisning spiller sammen med det faglige tema og præsenter det for eleverne, så formålet med aktiviteten er tydeligt. Lav fx en kort introduktion eller visuel oversigt, så alle elever kender det vigtigste faglige indhold, før de går i gang.

Forbered faglige spørgsmål og input

Forbered små spørgsmål og input, som du kan stille og give eleverne undervejs, med henblik på at tydeliggøre sammenhængen mellem den praktiske aktivitet og det faglige stof for eleverne. Tænk i, at du både skal kunne udfordre de elever, der kan komme dybere i stoffet, og dem, der har brug for at udvikle en mere grundlæggende faglig forståelse.

At understøtte elevernes muligheder for at deltage – også i det faglige indhold

3

Den variation i arbejdsformer, som praksisfaglig undervisning typisk rummer, kan være med til at give eleverne flere muligheder for at deltage. I en praksisfaglig matematikopgave skal der fx ikke blot foretages nogle matematiske udregninger på papir eller computer, der skal måske også konstrueres figurer i pap eller andre materialer og tænkes i, hvordan man kan forklare beregningen af rumfang ved at tage udgangspunkt i klasselokalets indretning.

Det betyder, at nogle af de elever, som ikke melder sig så meget på banen i klassedialogen eller har svært ved at få taget hul på opgaverne på papir, kan have lettere ved at arbejde mere praktisk hen mod forståelsen af rumfang. Samtidig kan det udfordre fagligt stærke elever at anvende mere teoretiske erkendelser i konkrete og virkelige sammenhænge.

Nogle elever oplever praksisfaglig undervisning som udfordrende

At den praksisfaglige undervisning åbner for flere deltagelsesmuligheder, betyder dog ikke, at alle elever automatisk engagerer sig i det faglige arbejde fra start. Mens nogle elever har nemt ved at koble de praktiske aktiviteter med faglige begreber og deltage i de faglige dialoger, kan andre have sværere ved at forstå samspillet mellem det praktiske og det faglige og blive mere passive i det praktiske eller miste fokus, hvis de fx støder på vanskeligheder.

Der kan også opstå situationer, hvor eleverne venter på hinanden, hvor nogle elever hurtigt kommer foran de andre, eller hvor rammerne gør det svært for dem at følge med og være aktive alle sammen på samme tid. Det kan fx ske, hvis en gruppe sammen skal arbejde bag én skærm, eller hvis de skal løse opgaver, hvor besvarelserne er afhængige af hinanden, og nogle elever derfor ikke kan komme videre, før de andre elever har løst deres opgave.

Herudover kan nogle elever føle sig udfordrede af en undervisning, der ikke ligner det, den "plejer", og som samtidig rummer mindre bundne opgaver og en større grad af frihed i opgaveløsningen. Det kan for nogle elever føles som en stor opgave, der kræver nye kompetencer.

Vigtigt med blik for elevers forskellige deltagelse og behov for støtte i undervisningen

Som lærer kan man opleve, at praksisfaglig undervisning på den måde stiller særlige krav til arbejdet med at understøtte eleverne i at deltage. Det kræver et skarpt analytisk blik på, hvordan eleverne hver især deltager, samt hvilke behov for støtte de har brug for for at kunne indgå både i de praktiske og de faglige dele af arbejdet. Det analytiske blik skal også bruges til at sikre, at man får bundet de faglige sløjfer undervejs, så også de elever, som er mest fordybet i det praktiske, tilegner sig den faglige viden, som er tiltænkt.

Lykkes man med det, kan man som lærer opleve, at den praksisfaglige undervisning får flere elever til at deltage aktivt og skaber en ny dynamik i klasserummet, hvor flere elever får vist, hvad de kan:

> Der er nogle elever, der kommer til at blomstre på en anden måde, synes jeg. Der bliver mere synlige, end de er, når det er tavleundervisning. De får også vist nogle kompetencer, som de ikke nødvendigvis altid får vist i den daglige undervisning – det kunne være noget kreativt, eller at man er megagod til at bruge IT. Der er i hvert fald nogle elever, der ellers har været usynlige for andre, som pludselig får en anden status.
>
> LÆRER

Når du gennemfører praksisfaglig undervisning, kan du derfor med fordel have opmærksomhed på:

- **At vurdere løbende, hvem der har mest behov for støtte** – nogle elever har brug for hjælp til det praktiske, andre har brug for hjælp til at forstå og arbejde med det faglige. Overvej, hvordan du kan navigere i elevernes forskellige behov undervejs i undervisningen.
- **At tilpasse opgaveudformningen, så alle elever kan være aktive** – tilpas og design opgaverne, så elever med forskellige faglige forudsætninger kan deltage både i de praktiske og faglige dele. Det kan du fx gøre ved at differentiere opgaver eller udarbejde ekstraark, der kan bruges efter behov.

God praksisfaglig undervisning kræver, at man som lærer skaber mulighed for, at alle elever kan deltage i både det faglige og det praktiske. At praksisfaglig undervisning rummer deltagelsesmuligheder, er positivt og kan være en vej til at styrke flere elevers interesse i et fag. Men det er ikke givet, at deltagelsen er faglig, og derfor er det vigtigt, at man som lærer har blik for, hvad eleverne konkret deltager i, når de skal løse en opgave.

Når du planlægger din undervisning:

Delopgaver

Forbered (del)opgaver, så elever med forskellige forudsætninger kan være aktive i både det praktiske og faglige – og samtidig bidrage til det fælles.

Gruppesammensætning

Tænk over, hvordan eleverne sættes sammen i grupper, så flere elever kan bidrage ud fra deres styrker i forhold til både det praktiske og mere teoretiske arbejde. Måske fungerer opgaven bedst i makkerpar.

Forslag til, hvordan I som lærerteam kan udvikle praksisfaglig undervisning

Det kræver fælles og gentagne erfaringer at udvikle god praksisfaglig undervisning, hvor de faglige indsigter ikke forsvinder i de praktiske aktiviteter, men giver mulighed for, at elever med forskellige forudsætninger kan gøre sig erfaringer med det faglige stof.

Som team kan I med fordel arbejde sammen om løbende at udvikle og justere jeres praksisfaglige undervisning. Det kan I fx gøre ved at holde et møde før undervisningen og et undervejs eller efter, hvor I deler idéer, observationer og erfaringer.

Ved at drøfte forberedelsen af konkrete praksisfaglige greb og undervisningsforløb og samle op på erfaringerne fra undervisningen i teamet kan I både udvikle undervisningen sammen og opbygge fælles erfaringer for skolens videre arbejde med praksisfaglig undervisning.

For at gøre drøftelserne så konkrete som muligt kan det være en fordel at observere dele af hinandens undervisning, gerne med afsæt i særlige fokuspunkter, som I aftaler på forhånd.

Drøftelser I kan tage i teamet, når I vil udvikle og justere god praksisfaglig undervisning

Møde *før* undervisning – planlægning og afstemning

Fagligt fokus: Hvilket fagligt indhold og hvilke faglige mål vil vi sigte efter? Og hvordan kan de forskellige aktiviteter i undervisningen – både de mere abstrakte/teoretiske og de mere konkrete/faglige – bidrage hertil? Hvad vil vi i øvrigt opnå med en mere praksisfaglig undervisning?

Balance: Hvordan sikrer vi en god balance mellem praktiske aktiviteter og fagligt fokus? (Fx gennem tidsstyring og plan for, hvilke materialer der skal være tilgængelige og hvordan).

Elevernes deltagelse: Hvilke udfordringer kan vi forudse i forhold til elevernes deltagelse – og hvordan kan vi støtte dem bedst muligt?

Lærernes roller og opgaver: Hvis nødvendigt, har vi mulighed for at være to til stede i undervisningen? I så fald – hvordan kan vi fordele roller?

Opmærksomhed undervejs: Hvad vil vi særligt holde øje med undervejs for at kunne drøfte, hvordan og hvorvidt det lykkes at få de praktiske aktiviteter til at spille samme med de faglige dialoger og indsigter?

Møde *efter* undervisningen – erfaringsopsamling og justering af forløb

Samspil mellem det praktiske og det faglige: Hvad har vi særligt fået øje på i forhold til samspillet mellem det praktiske og det faglige? Hvad fungerede godt? Var der situationer, hvor det faglige fyldte for lidt – eller druknede i praktiske gøremål – og hvad kunne vi gøre anderledes næste gang?

Deltagelse: Hvilken grad af deltagelse oplevede vi fra eleverne? Hvilke forskelle var der eventuelt – både eleverne imellem og i de forskellige dele af forløbet?

Lærernes roller og opgaver: Hvordan fungerede rollefordelingen mellem os lærere – og skal vi justere? Hvilke justeringer vil vi afprøve i næste forløb? Hvad kan vi tage med videre som fælles erfaringer i teamet – og evt. dele med resten af skolen?

Inspiration til, hvordan I som ledelse kan skabe fælles billeder af og gode forudsætninger for praksisfaglig undervisning

Når man som skole ønsker at udvikle undervisningen i en mere praksisfaglig retning, er det en afgørende forudsætning, at man får fælles erfaringer med og opfattelser af, hvordan praksisfaglig undervisning kan se ud. En anden central forudsætning er, at de organisatoriske rammer på skolen understøtter læreres muligheder for at arbejde praksisfagligt.

Som leder ligger der derfor en central opgave i at arbejde med dette.

Skab fælles erfaringer med og billeder af, hvordan praksisfaglig undervisning kan se ud

En skoles kultur har stor betydning for, hvordan undervisningen kan udvikles i en mere praksisfaglig retning. Erfaringer fra udviklingsprojektet viser, at det er afgørende at skabe et fælles afsæt – ikke som et spørgsmål om individuel forståelse, men som et fælles grundlag bygget på konkrete erfaringer og billeder af, hvordan praksisfaglig undervisning kan tage form i praksis.

På mange skoler findes der to forskellige perspektiver på praksisfaglighed:

1. I det ene perspektiv ses de praksisfaglige elementer som en **central del af undervisningen**, der understøtter elevernes faglige udvikling ved at skabe tydelige forbindelser mellem det konkrete og det abstrakte.

2. I det andet perspektiv ses de praksisfaglige elementer som et **supplement til den øvrige undervisning** – noget, der kan tilføje variation, men som også kan fravælges, når tiden er knap.

Når begge perspektiver er til stede i et team, kan det være vanskeligt at udvikle undervisningen i en fælles retning og at skabe en tydelig oplevelse for eleverne af, hvad de praktiske elementer bidrager med.

Derfor ligger der en vigtig ledelsesopgave i at understøtte, at praksisfaglig undervisning bliver en mere selvfølgelig og integreret del af skolens fælles undervisningspraksis – ikke et ekstra lag, man vælger til. Du kan som leder med fordel inddrage lærernes erfaringer og skabe rum for faglige samtaler, hvor I sammen udvikler konkrete billeder af, hvordan praksisfaglig undervisning ser ud hos jer.

I kan have særlig opmærksomhed på:

At skabe fælles erfaringer

Giv plads til, at lærere afprøver og deler erfaringer med praksisfaglige forløb og greb på tværs af fag og klassetrin.

At drøfte formål og kobling til faglighed

Tal om, hvordan praksisfaglige elementer kan styrke det faglige indhold, og hvordan de konkret kan integreres i undervisningen.

At justere ambitioner

Overvej, hvordan arbejdet kan variere mellem fag og klassetrin, og om der kan skabes en god balance mellem længere forløb og mindre praksisfaglige aktiviteter. Ofte kan det give rigtig god mening at "starte i det små". Du kan fx lade dig inspirere af kataloget *"På vej mod praksisfaglig undervisning i udskolingen – Idéer til praktiske og varierede aktiviteter i matematik og dansk – og refleksioner over hvad praksisfaglighed kan være"*, som findes på **eva.dk.**

Skab organisatoriske rammer, der understøtter lærernes praksisfaglige arbejde

Blandt lærerne i udviklingsprojektet fremhæves samarbejdet med kollegaerne og den interne faglige sparring som afgørende elementer, når man skal udvikle praksisfaglig undervisning. I en skoles lærerbesætning vil der typisk være stor variation i erfaringerne med at tænke og arbejde praksisfagligt. Derfor er det centralt, at lærerne løbende får mulighed for at drøfte og udvikle undervisningen sammen – både i lærerteams, på fællesmøder og gennem netværk, hvor idéer kan afprøves, erfaringer deles, og praksis dokumenteres.

Mulighederne for at have de fælles drøftelser kommer ikke af sig selv, og erfaringerne fra udviklingsprojektet viser, at det til tider kræver en omstrukturering af skolehverdagen at skabe de fælles rum, som lærerne har brug for. Det kan fx gøres ved at lægge lektioner sammen, arrangere temadage/-uger eller gennem samundervisning (dvs. undervisning, hvor to eller flere underviser sammen).

Endelig handler arbejdet om at skabe gode rammer, så lærerne har ressourcer – i form af fx fysiske rammer og materialer – til at gennemføre den praksisfaglige undervisning.

I kan have særlig opmærksomhed på:

At skabe gode rammer for erfaringsudveksling mellem lærere

Overvej, hvordan I kan skabe muligheder for, at lærerne løbende og systematisk kan dele deres erfaringer med praksisfaglig undervisning med henblik på den fælles udvikling af undervisningen.

At skabe gode rammer for at arbejde praksisfagligt

Overvej, hvordan I kan gøre det så let som muligt for lærerne at arbejde praksisfagligt. Skab fx gode muligheder ved at sammenlægge lektioner, lade lærerne undervise sammen og ved så vidt muligt at sørge for, at der er fysiske rammer og ressourcer til rådighed, som understøtter det praksisfaglige arbejde.

Disse spørgsmål kan I tage afsæt i, når I planlægger skolens arbejde med praksisfaglig undervisning

Fælles retning: Hvad vil vi som skole opnå med at arbejde mere praksisfagligt – og hvordan ser det ud, når vi lykkes?

Fælles billeder: Hvordan kan praksisfaglighed tage form i vores undervisning – i det store og i det små, på tværs af fag og forløb?

Rammer og organisering: Hvilke justeringer af skema, samarbejde eller ressourcer kan gøre det lettere at arbejde praksisfagligt i hverdagen?

Samarbejde og erfaringsudveksling: Hvordan kan vi skabe plads til, at vi løbende deler erfaringer, observerer hinanden og sammen udvikler nye idéer og forløb?

Litteraturliste

Børne- og Undervisningsministeriet (2024). *Beslutningsgrundlag – Ekspertgruppe for Fagfornyelsen.* https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/udd/folke/pdf25/feb/250220-ekspertgruppe-for-fagfornyelsens-beslutningsgrundlag.pdf

Dewey, J. (2009). *Hvordan vi tænker: En reformulering af forholdet mellem reflektiv tænkning og uddannelsesprocessen*. Aarhus: Klim.

EVA (2020). *Undervisningspraksis i udskolingen.* København: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA (2023a). *Kortlægning af folkeskolers arbejde med praksisfaglighed.* Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA (2023b). *Praksisfaglig undervisning. Inspiration til en mere praktisk og varieret undervisning.* Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA (2025a). *Praksisfaglighed i udskolingen – En analyse af lærere og elevers erfaringer.* Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA (2025b). *Praksisfaglig undervisning i matematik – 7 undervisningsforløb til udskolingen.* Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA (2025c). *Praksisfaglig undervisning i dansk – 7 undervisningsforløb til udskolingen.* Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA (2025d). E*levers oplevelse af og præferencer for undervisning – resultater fra en spørgeskemaundersøgelse blandt elever i udskolingen.* Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA (2025e). *Inspirationsfilm til lærere – på vej mod en mere praksisfaglig undervisning.* Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA (2025f). *Inspirationsfilm til ledere – på vej mod en mere praksisfaglig undervisning.* Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut.

Højlund, C. (2020). *Praksisnær undervisning: Differentierede lærings-og deltagelsesmuligheder i undervisningen*. Studier i læreruddannelse og-profession, 5 (2), 97-115.

Regeringen (2022). *Ansvar for Danmark: Det politiske grundlag for Danmarks regering.* Statsministeriet. https://www.stm.dk/statsministeriet/publikationer/regeringsgrundlag-2022/

Uddannelsesministeriet (2024). *Folkeskolens kvalitetsprogram.* https://www.uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-maal-love-og-regler/politiske-aftaler/folkeskolens-kvalitetsprogram/om-aftalen/om-aftale-om-folkeskolens-kvalitetsprogram

Danmarks
evaluerings
institut

EVA
+45 35 55 01 01
eva@eva.dk
eva.dk